

Đề tài chiến tranh cách mạng có còn hấp dẫn ?

Tác phẩm văn học Rừng thiêng nước trong ra đời đã được các giáo sư, tiến sĩ, nhà văn, nhà lý luận phê bình đem ra mổ xẻ

Sáng 27-8, Hội đồng Lý luận - Phê bình của Hội Nhà văn TPHCM tổ chức buổi tọa đàm về tiểu thuyết Rừng thiêng nước trong của nhà văn Trần Văn Tuấn. Đến tham dự có các giáo sư, tiến sĩ, nhà lý luận phê bình và một số nhà văn.

Tự sự của tác giả: Đây là cuốn tiểu thuyết hoàn chỉnh nhất

Tôi đã viết về đề tài chiến tranh cách mạng trong tiểu thuyết 16 nóng lạnh (1994). Cuốn thứ hai là Rừng thiêng nước trong (NXB Hội Nhà văn - 2004). Đối với tôi đây là cuốn tiểu thuyết hoàn chỉnh nhất, trọn vẹn nhất viết về đề tài này. Tôi đã sống và chiến đấu 5 năm ở đơn vị hậu cần 83 miền Đông Nam Bộ. Nghe hậu cần nhiều người cứ nghĩ đó là đơn vị ở tuyến sau, nhàn nhã. Nhưng sự thật đơn vị 83 còn ở tuyến trước vì đóng ở vùng giáp ranh. Đây là một binh chủng đặc biệt, vừa chiến đấu vừa ra vào thường xuyên các ấp chiến lược để mua bán hàng hóa. Nhiều chiến sĩ đã phải hy sinh và cũng có người bị địch chiêu hồi. Đã có nhiều nhà văn mới viết về các đơn vị chiến đấu hào hùng, tôi chọn viết về một đơn vị hậu cần vì “sức ép tự thân”. Tuổi đã lớn, phải lo trả món nợ tinh thần với đồng đội và tôi đã bức xúc viết xong tiểu thuyết Rừng thiêng nước trong trong vòng một tháng rưỡi.

Nhiều lời khen

Tất cả những người tham dự buổi tọa đàm đều đồng ý đây là một cuốn tiểu thuyết hay. Viết rất hấp dẫn, đọc mà cứ sợ hết (nhà văn Hồng Duệ). Nhân vật sống động. Cấu trúc truyện gọn, cô đọng nhưng có sức chứa lớn (giáo sư Lê Bá Hán). Nếu không có vốn sống không thể viết chân thật và dí dỏm như vậy (đại tá Đỗ Viết Nhiệm). Nét mới nổi bật trong Rừng thiêng nước trong là không viết theo phân, chương mà theo “cấu trúc trường đoạn” để tạo ra mạch truyện (tiến sĩ Phùng Quý Nhâm). Tả được sự khốc liệt của chiến tranh qua đời sống bình thường, không lên gân là giỏi. Ước muốn được chuyển thể thành phim (nhà văn Tô Hoàng). Cốt truyện ẩn, khó tóm lược. Không thấy bóng dáng tác giả trong tác phẩm, đây là bước tiến của tác giả (nhà phê bình Nguyễn Kim Hoa). Tả được nét đẹp của chiến sĩ mà không bôi xấu kẻ địch (nhà văn Vũ Hạnh).

Và những ý kiến khác nhau

Bắt đầu mỗi chương, tác giả có viết phần đề từ. Theo tiến sĩ Hoàng Thị Vân: Đây là “nội dung huyền thoại”, gợi cho người đọc suy nghĩ nhiều về “nội dung hiện thực” ở phần dưới. Nhưng đối với nhà văn Vũ Hạnh: Lời đề từ khó hiểu, có vẻ chỉ làm “điều”, gây hoang mang cho người đọc khiến họ dễ đi lạc đề. Tiểu thuyết dày 300 trang, có 35 nhân vật. Theo nhà văn Đoàn Minh Tuấn: Như vậy các nhân vật đều mỏng, chưa có ai nổi bật. Nhưng đối với nhà văn Tô Hoàng: 35 nhân vật nhưng không lẫn lộn, đó là thể mạnh của tác giả. Chương cuối của tác phẩm, theo nhà văn Nguyễn Quốc Trung: Hình như dôi ra, khiến cuốn sách kết thúc có hậu, không thật đặc địa. Nhưng theo giáo sư Lê Bá Hán: Đây là kết thúc của chính cuộc sống.

Viết thế nào cho hấp dẫn?

Đề tài chiến tranh cách mạng vẫn mãi là một đề tài lớn, thách thức các nhà văn. Nhưng viết thế nào để người đọc hôm nay, đa số là những người trẻ tuổi, sinh trong thời bình, còn thấy đề tài đó hấp dẫn để tìm đọc? Trả lời câu hỏi đó không phải dễ dàng đối với các nhà văn. Giáo sư Trần Thanh Đạm nêu ý kiến: Viết về chiến tranh phải có cái nhìn “quy chiếu” về hiện tại. Viết về chiến đấu, chứ không phải chỉ viết về chiến thắng. Trong chiến đấu thì có nhân vật anh hùng mà cũng có cả những nhân vật suy sụp, đầu hàng. Giáo sư Lê Bá Hán: Viết về chiến tranh cách mạng là một món nợ không dễ trả. Nếu chưa viết được những tác phẩm đồ sộ thì cứ viết những tác phẩm như Rừng thiêng nước độc. Nhà văn Tô Hoàng: Một thời viết về chiến tranh thiên về cái trắng, bây giờ nên cân bằng cái trắng và cái bi. Đừng quá tô hồng mà cũng đừng quá nói về hy sinh mất mát. Đại tá Đỗ Viết Nhiệm: Viết phải chân thật. Viết như Nỗi buồn chiến tranh của Bảo Ninh là thiếu chân thật. Giáo sư Mai Quốc Liên: Lâu lắm mới có một buổi tọa đàm sôi nổi như thế này. Hội đồng Lý luận - Phê bình mong sẽ có nhiều tác phẩm hay, để tổ chức các buổi tọa đàm giới thiệu tác phẩm với bạn đọc.